

den naar de Vrije Universiteit te richten, omdat deze de examens van Kampen niet erkende.

Bouwman bewoog zich vrijmoedig in Amsterdams moderne theologische kringen. Zijn belangstelling ging in deze jaren niet zozeer uit naar de kerkgeschiedenis als wel naar de exegese. Hij liep college bij de vader van de modernistische Hollandse radicale school, de nieuwtestamentus A.D. Loman, en gedurende het cursusjaar 1888-1889 bijvoorbeeld ook bij één van de beroemdste kerkverlaters van het negentiende-eeuwse Nederland, de welsprekende hoogleraar esthetiek Allard Pierson, evenals in die jaren de letterkundigen Frederik van Eeden en Albert Verwey en de architect H.P. Berlage deden.¹¹

De weigering college te lopen aan de Vrije Universiteit was waarschijnlijk eerder ingegeven door een zekere vrees voor de organisatiedrang en het zelfbewustzijn van de dolerenden, dan door steekhoudende bezwaren – een houding jegens Kuyper en de zijnen die men in die dagen onder afgescheidenen wel vaker aantrof. Het duurde in elk geval niet lang, of Bouwman schoof toch aan in de collegebanken van de Vrije Universiteit om Kuyper te horen.¹² Bouwman vond dus buiten Kampen een veelheid aan leermeesters, en van uiteenlopende overtuiging.

Overziet men Bouwmans gehele leven, dan zijn de enkele Amsterdamse studiejaren slechts een korte episode geweest. Het verloop van zijn leven zou hem maken tot een typische vertegenwoordiger van de traditie van de Afscheiding en een verdediger van de Theologische School. Terecht zei de Kamper pro-rector prof. dr. S. Greijdanus in 1933 bij Bouwmans overlijden: 'Eigenlijk hangt heel het leven van prof. Bouwman met zijn arbeiden en zijne beteekenis gedurende de laatste dertig jaar samen met zijn verbondenheid in dien tijd aan de Theologische School als hoogleeraar.'¹³ Maar hoe kort ook, van belang is zijn Amsterdamse tijd wel geweest. Meer dan veel van zijn Kamper studiegenoten had hij in de academische wereld om zich heen gekeken, en wist hij uit ondervinding wat er in de theologie van zijn dagen te koop was. In dit opzicht doet Bouwman aan Herman Bavinck (1854-1921) denken, in 1874 de eerste theologiestudent uit Kamper kring, die zijn studie aan een universiteit vervolgde. Bavinck erkende later aan de Leidse universiteit geleerd te hebben de theologische tegenstander

11. Zie: Machteld Schelling-van der Laan, 'Kunst als geneesmiddel. Allard Pierson, de kunstgeschiedenis en de esthetica', in: *De Negentiende Eeuw*, XXI (1997), nr. 1, pag. 43, 48 (themanummer 'Allard Pierson in een kenterende tijd'). Blijkens een opmerking van Bouwman in *De Bazuin* van 6 mei 1927 liep hij bij Pierson college over Lessing.

12. In 1888 werd Bouwman ingeschreven als student nr. 94 aan de Vrije Universiteit.

13. *De Bazuin*, 17 februari 1933.